

D. D.

163

COMPARATIO

JOHANNIS SKYTTÆ,

ET

JOHANNIS ADLER SALVII,

LIBB. BARR. ET R. SV. SENATORUM.

QUAM

Ven. Amplisf. Ord. Philos. Upf.

PRÆSIDE

MAG. ERICO MICH. FANT,

HIST. PROF. REG. ET ORD. S. R. S. M.

P. P.

GUSTAVUS WALDENSTRÖM,

NERICIUS.

IN AUDIT. GUST. MAJ. D. 13 JUNII. 1792.

H. ANTE MERIDIEM C.

UPSALIÆ,

LITTERIS VIDUÆ DIRECT. JOH. EDMAN.

S:Æ R:Æ M:IS.

MAGNÆ FIDÆT VIRO,
LEGIFERO ATQ. JUDICI TERRITORIALI,

NEC NON

CIVITATIS MARSTRANDENSIS CONSULI,
NOBILISSIMO ET CONSULTISSIMO DOMINO

PET. EKSTRÖM,
AVUNCULO ÆTERNUM COLENDO,

SACRUM.

VIRO

MAXIME REVERENDO ATQUE CELEBERRIMO,

S. S. THEOL. DOCTORI,

DOM. JOSEPHUS
COSTAECENSIO,

ECCLES. SKEE PASTORI ET ADJ. CONTRACT. PRÆPOSITO,

PATRONO OPTIMO,

*Exiguum quamvis, calidæ tamen accipe mentis
Indicium; placeat si Tibi, grande putem.
In Cœlum scandent ardentia vota, Supremum
Te vegetum & salvum Numen ut esse velit;
Cumque Tuis ut latus agas, florente senecta,
Quæ Patriæ & Musis otia docta dicas.*

GUSTAVUS WALDENSTRÖM.

DOCTORINNAN

HÖGÅDLA FRU

AGATHA EKSTRÖM,
MIN VÖRDADE MORMODER,

SAMT

PROSTINNAN
HÖGÅDLA FRU

ELIS. WALDENSTRÖM,
MIN HULDASTE MODER,

*E*dra välgjerningar ifrån de första ögonblicken af min lef-nad, bafva lårt mig, at icke misskänna Edert hjerta — Huru skulle jag då fruckta, när jag tillågnar Eder dessa blad, at I måten detta prot af min årkänsla, mer efter dess inre värde, än efter de känslor af vördnad och tacksamhet, som mig uplifva? Mätte så viist Försynen länge förunna mig den fällsynta lyckan af en vördad Mormoders och Mo-ders förenade vård, som mit yttersta bemödande altid skall blifva, at mer och mer blifva vårdig Eder osparda kostnad, Edert hopp och Eder ömbet.

Med barnslig vördnad framhårdar

MIN VÖRDADE MORMODERS,
OCH
HULDASTE MODERS,

*Lydig & Son
GUSTAF WALDENSTRÖM.*

INTROITUS.

Gloriosissimæ memoriae Rex CAROLUS IX, cum Dux adhuc esset Sudermannia, magnitudini suæ, cum Regni capesseret Sceptra, veluti prælusit. Sive æconomicæ, mercaturæ & artium manuariarum florem spectaveris, sive litterarum culturam, sive, quod principe loco memorandum foret, Religionis & rerum Sacrarum curam, ubique intentum, prudentem & circumspectum se exhibuit.

Ad rem litterariam, nostri præcipue bac occasione argumenti, quod attinet, ad fidem proximum videtur, ejus persuasionibus & incitamentis potissimum adscribendum esse, quod ex Ducatu ejus, Sudermaniam & Nericiam complectente, plures simul evolaverint juvenes, qui profectus, quos patriis in Scholis fecerant, apud exterros aucturi, peregrinas adierint oras Academiasque in illis florentes frequenterint. In primis arrisisse Duci CAROLO videntur Cattorum Marburgensis, sive quod Patroni sui Hasforum Landgravii Mauritii, principis litteratissimi,

mi, gratia maxime floreret, sive quod Reformatorum
 partibus, quibus non parum Ipse favebat, fuerit ad-
 dicta. E Nericia nobis citandum est nobile par fra-
 trum, in bac Musarum sede studiis litantium, NI-
 COLAUS & JOHANNES CHESNECOPHERI,
 quorum ille Aulæ Regiæ Cancellarius, hic Medici-
 nae Professor Upsaliensis postea evasit. Neque preter-
 eunda alia fratrum biga, ex paræcia Almby, Ore-
 broæ propinqua, oriunda, Rudbeckiorum puta, JO-
 HANNIS & JACOBI. E Sudermania autem pro-
 vocare possumus JOHANNEM GEORGII HANE
 de TORP, quem perperam ROSENHANE dicunt,
 bujus licet familie fuerit Sator, nec non Episcopi
 Strenæsenfis PETRI JONÆ HELSINGI filios,
 JONAM & PETRUM PETREJOS. Horum au-
 tem nemo celebritate nominis certare potuerit cum
 duumviris popularibus, quorum cum natale solum,
 originem, studia, administrata munera reportatosque
 honores egregie convenire invenerimus. Eorum qua-
 lecumque comparationem instituere, e re futurum
 judicavimus eorum, qui majorum exemplis ad
 Patriæ commodum suamque ipsorum gloriam nisi si-
 bi proposuerint. Quo in negotio si feliciter minus ver-
 sati fuerimus, excusationem tamen, non nisi Juveni-
 lis ingenii exercendi gratia suscepimus, laborem in-
 venturum, facilem speramus. Na-

Natales & Studiorum primitiæ.

Originem utriusque huic Heroi dederunt primariae in Sudermania urbes, altera provinciæ *metropolis* atque Gubernatoris sedes inclyta; altera jam Episcopi Gymnasiique locus maxime celebris. Natus JOHANNES SCHRODERUS, ut, antequam nobilitatis adipisceretur insignia, se dici amabat, *Nycopiæ* mense Mayo an. 1577, patre BENEDICTO NICOLAI SKRADDARE, cive mercaturam exercente, postea autem urbis Consule; Matre ANNA ANDREÆ, a gente nobili SKYTE, cuius mascula stirps jam tum esse desierat, originem ducente. JOHANNI SALVIO contra, lucem dedit *Strengeſia* anno 1590, ubi pater PETRUS JOHANNIS, civitatis fuit Syndicus; mater ANNA PETRI. In Schola *Nycopiensi* Ille primum instituebatur, duce OLAO MARTINI, ejusdem Rectore, quem præceptorem suum, postea ad Archiepiscopatum Upsaliensem eventum, pulchro lapide sepulchrali, in Templo Cathedrali Upsaliensi adhuc superstite, & inscriptione ejus a se confecta, post mortem celebravit. Inde translatus ad Collegium Stockholmense, in quo PETRI KENICII & NICOLAI OLAI BOTHNIENSIS, Professorum tum temporis in eodem, institutioni quantum debuerit, Ipse Upsaliensis Academiæ Cancellarius coram pube Academica solemni oratione an. 1640 testatus est. Primos suos in litteris progressus acceptos retulit SALVIUS Episcopo Strengeſensi Mag. PETRO JONÆ HELSINGO, a quo

ad Academiam Upsaliensem dimisus an. 1610 privatæ tradebatur disciplinæ Profesoris celeberrimi, Mag. JOHANNIS MESSENII. Ejus inter discipulos, Comœdiam Dñe Upsaliæ agentes, in scena se se exhibuit. Correctorem opusculorum, quæ e typographeo prodire juscit, egit atque Latino carmine CAROLO CHRISTOPHERI, regiae cundendæ monetæ apud Holmenses Notario, felix novi anni 1611 auspicium adprecatus est.

Peregrinationes.

Mature admodum, liberalitate & favore Ducis CAROLI sustentatus SCHRODERUS, exteras adiit oras, fides si habenda BACMEISTERO atque GADEBUSCIO, orationem *de primis Scandicæ habitatoribus*, an. 1592 Marburgi habitam editamque Ei adscribentibus. Id dubio caret, illum ab an. 1594 Lipsiæ, Coloniæ, Francofurti & Marburgi studiorum gratia versatum finisse atque plura edidisse profectuum suorum specimina. Redux 1599, mente Octobri, orationem habuit Nycopiæ; sed mox ad exterios reversus sequenti anno mensibus Aprili & Majo Casellis in Collegio Mauritianæ oravit & disputavit. An. 1602 autem ad instituendum Principem hereditarium GUSTAVUM ADOLPHUM revocabatur, salariique loco VII in Sudermannia prædia, ab omnibus oneribus publicis immunia, decimasque coronæ de parœcia Fors reportavit. Studia tum sua in Oratorium & Politicam potissimum direxerat, ita tamen, ut Phi-

Philosophiæ, quam magni habuit, Rameæ, nec non
 Mathesis & Historiæ haud fuerit oblitus. Bis quoque
 studiorum gratia peregrinatum SALVIUM constat.
 Prima vice an. 1612, dum Rhodopoli, Eloquentiæ,
 duce Job. Simonio, postea professore Skytiano, Helm-
 stadii, Philosophiæ, in qua an. 1613 Magisterii gra-
 dum consecutus, & Marburgi, Medicinæ, in qua
 etiam disputavit, operam dedit. Altera 1616, sub
 qua cum socio discipulo, Aurifabri Holmiensis Lau-
 rentii Hartman filio, suo postea privigno, Belgium
 Fœderatum, Galliam & Italiam visitavit atque in
 Regia Gallorum Valentina Juris Utriusque Doctor
 renunciatus est, edita *sciagraphia universi Juris Feu-*
dalis, 1620. Redux eodem anno conjugium iniit
 cum Hartmanni vidua Margareta Petri Skute, quæ
 ætate ei superior, magnarum divitarum a priori ma-
 rito collectarum eum participem reddidit.

Legationes & Munera.

SKYTTII, & intra & extra Patriam, summa fue-
 re merita. Regis GUSTAVI ADOLPHI & Consan-
 guinei ejus Jobannis studiorum moderator, Fratris
 quoque Caroli Philiippi & sororis Mariæ Elisabethæ
 inspectionem habuit. Idem munus obiit apud Regi-
 nam CHRISTINAM ejusque Consobrinum, postea
 Regem CAROLUM GUSTAVUM, adeo ut quam-
 diu vixerit, universa ei demandata fuerit liberos Re-
 gios instituendi cura. Cancellarius Academiæ Unfa-
 liensis ab an. 1622 & Dorpatensis, cuius institutio-

nem apud Regem GUSTAVUM ADOLPHUM promovit, ab an. 1632, optima occasione, quam habuit, usus est Litterarum florem in patria promovendi. *Westmanniæ Gubernator* ab an. 1611, *Reg. Cameræ Consiliarius* ab an. 1612 & *Præses* ab anno 1620, *Judex provincialis Finlandiæ Septentrionalis* ab an. 1627, *Gubernator Generalis Livonie Dicasterii Gotbici primus Præses* an. 1634, cœconomiaæ incrementa, Fisci publici administrationem justitiæque distributionem proxime sub oculis habuit. Sed & bis in *Angliam* & *Bataviam*, ter in *Daniam*, semel in *Germaniam* publico nomine fuit ablegatus. Fœdus cum *Belgis Fœderatis* renovavit an. 1640 & ad pacificationem *Bromsebröensem Legatus*, nondum negotio ad finem perducto d. 15 Martii 1645 in loco ipso Tractatum *Söderåker*, intermortuus est. SALVII in exteris negotiationibus maxime conspicua dexteritas, præterquam quod in distribuendis novæ urbis *Gotoburgi* plateis a Rege maximo an. 1620 fuerit adhibita. Jam ad *Electorem Saxoniæ*, jam ad *Regem Daniæ* ablegatur. Regis in *Livonia*, *Borussia*, *Pomerania* astiduus comes, Cancellariæ ejus magnas sustinuit partes atque causas, quibus coactus fuerat tandem cum exercitu in *Germaniam* movere, eleganti scripto, Ejus sub moderamine exposuit. Post mortem Principis, *Hamburgi* residens, aliquantis per publica negotia curavit, neque in patriam revocato 1637 major unquam tribui potuit honos, quam quod reddituro *Axelio Oxenstiernæ* qui succederet, nemo judicatus fuerit eo dignior; Itaque rediit *Hamburgum*

Re-

Residentis primo, dein ab an. 1638 Legati titulo, septennium integrum ibi impendens vel renovandis cum *Gallia* fœderibus, vel eludendis, quæ ab Imperatore offerebantur, pacificationibus vel denique procurandis exercitus *Svecani* in *Germania* necessitatibus. Alterum quinquennium *Osnabrugii* commoratus, tractatui denique *Westphalico* an. 1648, cuius principem personam sustinuit, manum ultimam imposuit. Post XIII annorum absentiam patriæ redditus an. 1650, iterum sequenti anno ad Tractatus pacis cum *Polonis*, *Lubecæ* instituendos ablegatur, quibus nondum finitis, æquali omnino cum SKYTTIO fato, *Holmiae* abripitur d. 24 Aug. 1652.

Honores & Præmia.

Tantis utriusque Viri meritis parem fere fortuna respondere voluit remunerationem. Uterque nobilitatis jura & privilegia consecutus: SKYTTIUS d. 14 Aug. 1604, aslumto gentis SKYTTIANÆ nomine: SALVIUS an. 1620, addito cognomine ADLER. Uterque Lib. Baronum Ordini adscriptus: Ille d. 16 Jun. 1624 a Rege GUSTAVO ADOLPHO, aslumto titulo DE DUDERHOF, prædio *Ingræ* inter hodiernam *Petropolin* & arcem imperialem *Czarskejo Selo*, feudi loco ab illo possesto; Hic 1657 d. 12 Mart. a Regina CHRISTINA, parceria *Rautus*, cuius nomen in *Örneholm* mutavit, Baronatus jure concessa. Sed in utroque maxime conspicua senatoria purpura fuit, utpote quæ novis hominibus, i. e. talibus, qui no-

nobilitatis insignia sibi ipsi adquisiverant, vix ante hos collata fuerit. Quanti eam fecerit SKYTTIUS, ubi an. 1617 adipisceretur, testatur Oratio ejus inauguralis apud *Widekindum* in Historia R. GUSTAVI ADOLPHI edita. Neque minus pretium huic a se conferendo in SALVIUM beneficio 1648 statuit CHRISTINA, ut videre est ex ejus litteris apud *Arckenholzium*, licet *Assessor Dicasterii Stockholmensis, Secretarius status & Consiliarius intimus* nec non *Cancelarius aulæ* antea fuisse. Solum, quo SKYTIUS SALVIUM superavit, honoris decus fuit, quod an. 1617 a Rege Angliæ Jacobo I. eques auratus fuerit creatus.

Character animorum.

Mediocri sorte natus atque R. CAROLI IX, magnatibus infesti, gratia evectus, perpetuo eorum crescenti nimium potentiaz se non tantum ipse opposuit SKYTTIUS; sed & in liberos suos atque nepotes eundem animum derivavit. Hinc castigationes in privilegia Nobilium Ipsi tribuuntur, illinc filii BENE-DICTI SKYTTE nepotique ex filia JOHANNIS GYLLEN-STIERNÆ aetæ in republica partes notissimæ sunt. SALVIO eadem mens fuisse videtur. Ægre ferre potuit Collegæ sui in pacificationis *Westphalicæ* negotio JOHANNIS OXENSTIERNÆ fastum atque arrogantiam semperque ei ex partibus erat adversis. SKYTTIO nihil vitio versum offendit, nisi quod morum ex nimio litterarum studio austерitatem *pædaueriam* vocant, exprobret Regina CHRISTINA; SALVIUM con-

contra a nimio rei propriæ studio vix liberabit, qui, quid attulerit *Puffendorfius Rerum Brandeb.* p. 144, de Episcopatus Mindensis in pace Westphalica dispositione, cogitaverit. Uterque magnas divitias coacervaverat, quarum tamen SKYTTIUS meliorem fecisse videtur usum. Numerofam, quam de *Maria Naf* sustulit subolem minime exheredem reliquit, & tamen supererat, quo *Professionem Eloquentiae & Poëseos in Academia Upsaliensi Skyttianam institueret*, imo & *Scholas plures in Lapponia*. SALVIUS Svp pendia Studiosis *Stadæ Bremensium* legaverat; ejus vero munificentia maxime in templis conspicitur. Tabulis S. Nicolai & Catbedrale *Lincopense* vivus ornaverat. Post mortem Vidua Ejus, improlis & Ipsi ad an. 1657 superstes, non tantum splendidissimum in priori æde Sacra manibus ejus dicavit Epitaphium; sed & in ejus memoriam Altaris Tabulam donavit auro, argento & ebeno affabre factam, quæ parem in patria universa non habet, utpote quæ octoginta mille thalerorum imperialis constiterit.

